

Przemysław Pawlak

Koncepcja programowo-organizacyjno-finansowa Biblioteki Publicznej Miasta i Gminy w Gostyniu na lata 2024-2031

Stan obecny Biblioteki Publicznej Miasta i Gminy w Gostyniu

Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy w Gostyniu jest samorządową instytucją kultury Gminy Gostyń. Realizuje również zadania biblioteki powiatowej dla Powiatu Gostyńskiego. Gostyńska księżnica to jedna z wiodących placówek bibliotecznych w skali kraju. W Rankingu Bibliotek Instytutu Książki i „Rzeczpospolitej” za rok 2021 zajęła 3. miejsce w Wielkopolsce i 12. miejsce w Polsce, a gostyński bibliobus został wyróżniony w konkursie PAP „Innowacyjny Samorząd”. Dorobek Biblioteki prezentowany był na licznych konferencjach w kraju i za granicą: Międzynarodowy Kongres Bibliotek Mobilnych Hannover 2019, Międzynarodowy Kongres Bibliotek Mobilnych Cuxhaven 2023, Międzynarodowy Festiwal Komiksów i Gier w Łodzi 2019, Seminarium Biblioteki Narodowej Warszawa 2022, Konferencja Instytutu Książki „Mała Książka – Wielki Człowiek” Warszawa 2022, Konferencja Ekspertka Instytutu Książki „Infrastruktura Bibliotek” 2021, Forum Dyrektorek i Dyrektorów Bibliotek 2021, Book Forum 2022.

Biblioteka prowadzi 10 klubów i pracowni tematycznych, dzięki czemu wszystkie grupy wiekowe mogą rozwijać swoje talenty:

1. Pracownia Literacka,
2. Pracownia Grafiki Projektowej i Rysunku Cyfrowego,
3. Klub Książki „Wrocławska 257”,
4. Klub Książki Seniora,
5. Pracownia Komiksowa,
6. Klub Mam,
7. Klub Mam dzieci z niepełnosprawnościami,
8. Klub Fantastyki,
9. Teatr Gier Strategicznych,
10. Klub Młodzieżowy „Kulturalna Pizza”.

W roku 2023 zakupiono około 2200 książek, w tym ponad 500 z dotacji MKiDN. Biblioteka odnotowała blisko 38 000 odwiedzin, obsługiwała ponad 3 000 czytelników i wypożyczyła blisko 97 000 książek.

W Bibliotece zatrudnionych jest 13 pracowników.

Bibliobus obsługuje wszystkie 21 miejscowości sołeckich w gminie Gostyń i dwa osiedla (Pożegowo, Tysiąclecia) według tygodniowego rozkładu jazdy.

Oddział dla dzieci i młodzieży obsługuje rocznie ponad 100 grup przedszkolnych.

BPMiG w Gostyniu jest jedną z dwóch bibliotek w Wielkopolsce czynnych również w niektóre niedziele.

Sztandarowym przedsięwzięciem Biblioteki jest jeden z największych festiwali literackich w kraju – „Kryminalny Magiel”, który promuje Gostyń wśród czytelników w całej Polsce.

Ważne miejsce strukturze BPMiG w Gostyniu zajmuje utworzony w wyniku reorganizacji Dział Projektów Specjalnych, odpowiedzialny za pozyskiwanie środków zewnętrznych, projekty, mediatekę, bibliobus, administrowanie mediami, organizację wydarzeń i festiwali.

Główny cel koncepcji

W latach 2017-2024 celem koncepcji była koncentracja na działaniach programowych i merytorycznych oraz uczynienie z Biblioteki wiodącej placówki w skali kraju. Zamiar ten został zrealizowany. Jednocześnie z czasem pojawiły się istotne potrzeby infrastrukturalne. W koncepcji na lata 2024-2031 zakładam kontynuację sprawdzonych i pozycjonujących placówkę działań programowych i jednoczesną poprawę stanu infrastruktury bibliotecznej, przy wsparciu władz samorządowych Gminy Gostyń i znalezieniu, w miarę możliwości, zewnętrznych źródeł finansowania.

Finansowanie BPMiG w Gostyniu

Finansowanie placówki odbywać się będzie w oparciu o następujące komponenty:

1. Dotacja podmiotowa organizatora Gminy Gostyń (wynagrodzenia, koszty utrzymania obiektów, zakup nowości wydawniczych, podstawowa działalność kulturalna, zabezpieczenie wkładów własnych do projektów miękkich),
2. Dotacje celowe organizatora (inwestycje, remonty, zabezpieczenie wkładów własnych do inwestycji),
3. Środki finansowe pozyskiwane z zewnątrz z programów państwowych, ministerialnych, regionalnych, europejskich itp.,
4. Dotacja na działalność powiatową (zgodnie z umową między Gminą Gostyń a Powiatem Gostyńskim),
5. Dochody własne,
6. Środki pozyskiwane od sponsorów i z grantów.

Infrastruktura obiektów

Wyzwaniem w latach 2024-2031 będzie rozwiązanie problemów infrastrukturalnych Biblioteki. Ostatni istotny remont w Bibliotece miał miejsce w roku 2013 i posiadał charakter głównie estetyczny, a nie funkcjonalny. Obecnie obiekt nie spełnia norm PPOŻ i BHP przewidzianych dla nowo powstających budynków, a funkcjonuje jako budynek istniejący. Istnieje konieczność dostosowania obiektu do potrzeb osób niepełnosprawnych – winda. Wyzwaniem będzie również przygotowanie obiektu do nowych przepisów europejskich w zakresie zeroemisyjności. Biblioteka jest dobrze przygotowana do ewentualnego procesu inwestycyjnego – posiada ważny audyt termomodernizacyjny, a także dokumentację budowlaną i pozwolenie na budowę. Z uwagi na korelację z kwestią przejęcia przez Gminę Gostyń dworca kolejowego i po przeprowadzeniu gminnej inwestycji ewentualnym przekazaniem Bibliotece dworca na centrum działań młodzieżowych i organicznikowskich, sprawę remontu obiektu przy ulicy Wrocławskiej 257 i zagospodarowania opuszczonych przestrzeni należy rozpatrywać łącznie z dworcem. Zależne to będzie od szeregu zmiennych czynników, których nie sposób omówić syntetycznie, a także od decyzji władz samorządowych, dlatego w tym miejscu jedynie sygnalizuję to zagadnienie. Warto podkreślić paradoks, że BPMiG w Gostyniu mając jedną z najciekawszych ofert programowych w kraju, posiada jednocześnie infrastrukturę obiektu odbiegającą o dwie dekady od obecnych standardów bibliotecznych.

Realizacja projektów finansowanych ze środków zewnętrznych

Mocną stroną Biblioteki jest pozyskiwanie środków zewnętrznych z MKiDN. W latach 2017-2024 pozyskaliśmy środki na 14 projektów. Zamierzamy kontynuować to działanie, gdyż w zależności od roku i konkretnej realizacji pozwala ono zwiększyć nawet dwukrotnie liczbę wydarzeń organizowanych w Bibliotece. Biorąc jednak pod uwagę intensywność działań w ostatnich latach, ograniczone zasoby kadrowe i dobrostan pracowników, inaczej zostaną rozłożone akcenty. Pierwsze lata kadencji będą cechowały się mniejszą liczbą realizacji, która stopniowo będzie wzrastać.

Obecność na obszarach wiejskich

Ważny akcent będzie położony na utrzymanie dużej aktywności i obecności na obszarach wiejskich. Dzięki bibliobusowi wszystkie wioski będą miały zapewniony nie tylko dostęp do książek i multimediiów, ale także do zajęć tematycznych w okresie wakacji. Jednocześnie chcąc rozwijać obsługę terenów wiejskich, Biblioteka będzie kontynuować, jako lider,

ogólnopolskie działania zmierzające do popularyzacji bibliobusów i utworzenia programu dotacyjnego dla bibliotek mobilnych. Dzięki temu jeszcze bardziej wypromuje Gostyń i zarazem sama zyska szansę na pozyskanie środków i zakup jeszcze bardziej nowoczesnego bibliobusa.

Zasoby kadrowe

W Bibliotece pracuje obecnie 13 osób (w stosunku do 15 w 2017). Ograniczono zatrudnienie, jednocześnie znacznie zwiększając zakres działalności i liczbę zadań. Optymalizacja była możliwa dzięki realizacji koncepcji uniwersalnego bibliotekarza, czyli pracownika wszechstronnego i interdyscyplinarnego, a także wymienności zadań między działami i wzajemnym uzupełnianiem się kadry w zarządzaniu projektowym. Model ten zamierzam kontynuować w latach 2024-2031 z zastrzeżeniem, że działalność Biblioteki jest w tym momencie na tyle intensywna, że margines błędu i rezerw jest minimalny. Oznacza to, że ewentualne przejście dworca kolejowego i utworzenie centrum młodzieżowego będzie wiązać się z koniecznością odtworzenia dwóch etatów sprzed roku 2017. Nadal jest to wariant efektywny, nieskutkujący zwiększaniem zatrudnienia ponad wartość bazową z 2017 roku.

Kluby i pracownie

W ramach 10 klubów i pracowni prowadzone będą zajęcia dla wszystkich grup wiekowych i społecznych, w tym dla niemowląt, seniorów, niepełnosprawnych. Działania te mają olbrzymi walor integracyjny i emocjonalny, stanowiący istotne wsparcie dla uczestników. Odbywać się będą również zajęcia wysokiej jakości z zakresu rysunku, komiksu, literatury, technik cyfrowych itp. Młodzi ludzie zyskają dzięki nim nowe umiejętności, a dzięki publikacjom również szansę debiutu ogólnopolskiego. Jednym z celów jest wydanie dużej antologii komiksowej o Gostyniu będącej zbiorem dotychczasowych opowieści z lokalnej serii „Kotek i Kot” uzupełnionej o nowe zeszyty. To duży projekt wydawniczy, w który zaangażowana będzie pracownia komiksowa. Wyzwaniem jest znalezienie przestrzeni wspólnej dla młodzieży. Paradoksalnie duża liczba zajęć idzie w parze z brakiem miejsca, gdzie te zajęcia mogłyby się odbywać.

Mediateka i nowoczesne technologie

Nowym przedsięwzięciem, które planujemy, są otwarte zajęcia z edukacji filmowej i produkcji filmowej dla młodzieży z wykorzystaniem naszego studia telewizyjnego. Zamierzamy rozwijać projekt wiktoriańskiej komnaty, dodając do niego elementy muzyczne związane ze zbiorami

fonograficznymi ziemi gostyńskiej. W miarę posiadanych środków pozyskiwane będą nowe gry, by utrzymać wysoką aktywność użytkowników strefy gamingowej. Zajęcia warsztatowe na tabletach graficznych odbywać się będą w dwóch modułach czasowych – kurs i zajęcia ciągłe, dwóch modułach technicznych – rysunek komiksowy i projektowanie graficzne oraz trzech modelach finansowania – płatny, profilaktyczny, grantowy.

Biblioteka posiada dostateczną liczbę czytników książek elektronicznych, jednakże w kolejnych latach rosnąć będzie zainteresowanie dostępem do platform czytelniczych i czytników dla niewidomych. W tym momencie Biblioteka zaspokaja te potrzeby w stopniu wystarczającym, należy jednak liczyć się ze zmianami.

Festiwal

Okretem flagowym gostyńskiej Biblioteki jest Festiwal Kryminału Retro „Kryminalny Magiel”. Po czterech edycjach zyskał on stałą pozycję w branży wydawniczej, wśród miłośników kryminału, a także dla miejscowej publiczności, która w liczbie 1000 uczestników bierze udział w wydarzeniu. Zamierzamy dalej inwestować w Festiwal i robić go na coraz wyższym poziomie, przy jeszcze większych zasięgach marketingowych. Najlepsi w Polsce pisarze nagradzani na naszym Festiwalu umieszczają informacje o tym fakcie na okładkach swoich książek. Dzięki temu w tysiącach bibliotek i księgarni w całym kraju znajduje się informacja o Gostyniu. Jest to najlepszy sposób branżowej promocji marki miasta. Oprócz tego miejscowa publiczność zyskuje rozrywkę, a młodzież – możliwość literackiego rozwoju. Krótko mówiąc – jakościowy i ilościowy produkt kulturalny.

Obsługa czytelników – udogodnienia

W zależności od przebiegu poważniejszych i pilniejszych działań inwestycyjnych należy rozważyć również chipowanie wszystkich książek, instalację bramek w wypożyczalniach i wprowadzenie stanowisk samoobsługowych.

Podsumowanie

Reasumując, w latach 2024-2031 BPMiG w Gostyniu zachowa dotychczasowe: jakość, tempo i kierunek działań, dzięki czemu skutecznie będzie zaspokajać potrzeby kulturalne i rozrywkowe mieszkańców oraz rozwijać nowe zainteresowania czytelnicze lokalnego społeczeństwa. Będzie również efektywnie promować markę Gostyń w kraju i za granicą. Dla zapewnienia pełnego komfortu publiczności i utrzymania spójnego wizerunku sukcesu konieczne jest jednak rozważenie inwestycji w obszarze bibliotecznej infrastruktury.

Tomasz Pank